

Forslag
til
ny karakterskala.

Karakterbetegnelserne udmærket godt, meget godt, godt, temmelig godt, mådeligt og slet, som i den nu anvendte sprogbrug er forkortet til ug, mg, g, tg, mdl (og slet), indførtes ved forordning af 7. november 1809 angående de lærde skoler i Danmark og Norge.

Vedr. udregningen af hovedkarakteren på grundlag af de givne enkeltkarakterer bestemtes det i kirke- og undervisningsministeriets bekendtgørelse af 13. maj 1850 angående en undervisningsplan og eksamensbestemmelser for de lærde skoler i Danmark, at der skulle tillægges hovedkaraktererne følgende talværdier: udmærket godt = 8, meget godt = 7, godt = 5, temmelig godt = 1, mådeligt = ÷7, slet = ÷23.

Denne skala hviler på et forslag af H.C.Ørsted i "Maanedsskrift for Literatur", 10. bind, 1833, og benævnes efter ham almindeligt den Ørstedeske skala, hvis grundprincip er det, at to karakterer af en højere grad og én karakter, som står to grader lavere, regnes lige med tre karakterer af den mellemliggende grad. Når dette skal udtrykkes ved en talrække, må det enkelte interval mellem to nabokarakterer være dobbelt så stort som nabointervallet for oven og halvt så stort som nabointervallet for neden, men det er i øvrigt ligegyldigt, hvilken talværdi man tillægger f.eks. skalaens øverste karakter, og hvor stort et interval man fastsætter mellem den øverste og den næstøverste karakter.

Angående enkeltkaraktererne blev det i kirke- og undervisningsministeriets bekendtgørelse af 31. maj 1866 om adgangs-

eksamen til universitetet og afgangseksamen fra de lærde skoler fastslået, at alle disse karakterer skulle gives efter en skala med lige store intervaller mellem de enkelte karakterer: ug = 6, mg = 5, g = 4, tg = 3, mdl = 2, slet = 1.

Ved kirke- og undervisningsministeriets bekendtgørelse af 9. august 1871 indførtes der en forøget nuancering af karakter-skalaen ved at bestemme, at der til hver af karaktererne, såvel enkelt- som hovedkaraktererne, kunne føjes et plus eller minus, der forhøjede eller nedsatte karakteren med $\frac{1}{3}$ af intervallet mellem den pågældende karakter og henholdsvis den nærmeste højere og den nærmeste lavere karakter. Herved fremkommer følgende karakterskalaer:

- a) Til anvendelse ved censorernes fastsættelse af enkeltkarakterer: ug = 6, ug \div = $5\frac{2}{3}$, mg \div = $5\frac{1}{3}$ slet = 1 (denne skala har været gældende indtil i dag).
- b) Til anvendelse ved hovedkarakterens uddragning af enkeltkaraktererne (den Ørstedske skala): ug = 8, ug \div = $7\frac{2}{3}$, mg \div = $7\frac{1}{3}$ slet = \div 23.

I kgl. anordning af 1. marts 1895 angående den almindelige forberedelseseksamen blev der med hensyn til karakterberegningen fastsat regler, som svarede til de i bekendtgørelse af 9. august 1871 anførte.

I forbindelse med gennemførelsen af loven af 1903 om de højere almen-skoler afskaffedes ved kgl. anordning af 3. august 1906 angående censuren og karaktergivningingen ved de højere almen-skolers forskellige eksaminer karakterbetegnelserne ug, mg, g etc., og man indførte en talskala: 8 - 0 med forskellige nuanceringer (anordningen omfattede ikke almindelig forberedelseseksamen).

Denne skala blev igen afskaffet ved kgl. anordning af 28. november 1911 angående censuren og karaktergivningingen ved de højere almen-skolers forskellige eksaminer og afløstes af et nyt system, hvorefter enhver bedømmelse skulle udtrykkes ved et af tallene 6, 5, 4, 3, 2, dog således at der som eksamenskarakter tillige kunne gives 0, og at der som gennemsnitsresultat af de to bedømmeres forskellige karakterer kunne fremkomme karakteren 1.

Heller ikke denne ordning fik nogen lang levetid, og ved kgl. anordning af 23. juni 1919 om karaktergivningene ved de højere alment skoler og censuren ved disse skolars afsluttende eksaminer genindførtes den Ørstedeske skala med de gamle karakterer og talværdier, således som disse var fastsat i anordningen af 9. august 1871.

Bestemmelsen om karaktererne og deres talværdier blev uforandret optaget i anordning af 10. marts 1938 om karaktergivingen ved de højere alment skoler og censuren ved disse skolars afsluttende eksaminer.

I mellemtiden havde den Ørstedeske skala siden 1871 været anvendt så at sige uændret ved almindelig forberedelseseksamen.

Ved kgl. anordning af 6. februar 1943 om ændring af bestemmelserne om karaktergivingen ved de højere alment skoler og disse skolars afsluttende eksaminer, den alm. forberedelseseksamen samt de tilsvarende eksaminer for privatister og de til disse eksaminer knyttede tillægsprøver m.v. bibeholdtes Ørstedes skala, men dennes talværdier forhøjedes med 7 således, at karakteren mdl. fastsattes som den normale bundkarakter, idet karakteren slet kun skulle gives, såfremt eksaminanden overhovedet ikke lagde kundskaber i det pågældende fag for dagen.

Disse bestemmelser blev bragt til anvendelse på almindelig forberedelseseksamen ved anordning af 5. juli 1944.

Herved fremkommer følgende karakterskalaer til anvendelse henholdsvis ved censorernes fastsættelse af enkeltkarakterer og ved hovedkarakterens uddragning af enkeltkaraktererne:

I	II	III
Karakterbetegnelse:	Talværdi ved fastsættelse af enkeltkarakterer:	Talværdi ved uddragning af hovedkarakter:
ug	6	15
ug+	$5\frac{2}{3}$	$14\frac{2}{3}$
mg+	$5\frac{1}{3}$	$14\frac{1}{3}$
mg	5	14
mg+	$4\frac{2}{3}$	$13\frac{1}{3}$

g+	$4\frac{1}{3}$	$12\frac{2}{3}$
g	4	12
g÷	$3\frac{2}{3}$	$10\frac{2}{3}$
tg+	$3\frac{1}{3}$	$9\frac{1}{3}$
tg	3	8
tg÷	$2\frac{2}{3}$	$5\frac{1}{3}$
mdl+	$2\frac{1}{3}$	$2\frac{2}{3}$
mdl	2	0
slet	1	÷16

Hermed har den Ørstedske skala (skala III) fået den form, hvori den anvendes i dag.

Efter udarbejdelsen af nye læseplaner har folkeskolens og gymnasiets læseplansudvalg fundet det naturligt at tage karaktersystemet op til revision, og under forhandlingerne herom har man peget på en række ulemper ved dette system.

Det har således vist sig, at skalaen yderst sjældent anvendes fuldt ud. I praksis er den stort set reduceret til de 8 - 10 trin i den øverste halvdel, hvorved karaktererne i den officielle skalas midterområde i realiteten er blevet bundkarakterer i den reducerede skala. En sådan skæv anvendelse synes at være det normale, også når der ses bort fra relativt små eller lette fag. En uforholdsmæssig stor procentdel af de givne karakterer samler sig om graderne fra mg+ til mg+. I tilknytning hertil kan eksempelvis anføres, at over 60 % af samtlige elever i 5. klasserne i de tre hovedstadskommuner i forbindelse med optagelsesprøven til 1. eksamensmellemskoleklasse i 1956 ved indstillingen opnåede karaktererne mg+, mg og mg÷, og at mere end 70 % af børnene indstilledes med karakterer fra ug til mg+.

Lærerne har altså koncentreret sig om relativt få af de 16 trin, der er til rådighed. Dette må bl.a. ses på baggrund af den kendsgerning, at en karakterskala med så mange trin vanskeligt kan administreres i praksis, idet der synes at bestå et misforhold mellem antallet af grader og vurderingsmulighederne.

Udvalgene ønsker i sammenhæng hermed at pege på, at det ikke kan have nogen mening at overføre resultater fra grove målemetoder til fint differentierede skalaer, og anvendelsen af en fortrinlig karakterskala vil utvivlsomt kunne føre til en ubegrundet fornemmelse af differentieringssikkerhed, både hos den, der giver karaktererne, og hos den, der læser dem og tager konsekvenserne heraf. Vurderingsmulighedernes og vurderingsmetodernes finhed eller grovhed bør med andre ord være bestemmende for karakterskalaens antal af grader, og en reduceret skala vil efter udvalgenes opfattelse fuldt ud kunne sikre de forskellige formål med karaktergivningen i skolen.

Man har i udvalgene endvidere anset det for uheldigt, at der i en skala som den Ørstedske anvendes progressiv straf nedefter, men ingen særlig belønning opfter. Med forskelle på $\frac{1}{3}$ ses der ikke at være nogen rimelig afstand mellem ug - ug+ - mg+ - mg, og dette forhold bevirker, at lærerne ved karaktergivningen er fristet til at anvende skalaen således, at der sker et "skred" i opadgående retning, hvorfor det med rette kan siges, at der er tale om en ikke uvæsentlig inflatorisk tendens i karaktergivningen under det nugældende system. Denne tendens må forventelig kunne modvirkes ved, at der indføres en skala, efter hvilken det principielt er lige så sjældent, at der gives en topkarakter som en karakter i bunden af skalaen.

Endelig har der i udvalgene rejst sig indvendinger mod definitionen af graderne i den hidtidige karakterskala, idet forkortelserne for udtryk som f.eks. "godt", "temmelig godt" i virkeligheden er ganske misvisende, når der henses til den værdi, som i praksis tillægges de pågældende benævnelser.

Antallet af trin i den karakterskala, der benyttes i skolen, må svare til og tillade en rimelig spredning ved bedømmelsen af skriftlige besvarelser og samtidig være i overensstemmelse med vurderingsmulighederne vedrørende de mundtlige fag.

Det er vigtigt, at anvendelsen i praksis fører til rimelige fordelinger, uden at forskelle mellem klasser af forskelligt niveau udjævnes, hvorfor der bør foreligge en klar definition af de enkelte karaktergrader og udvises tilbageholdenhed ved uddeling af topkarakterer. Endvidere er det af betydning at

følge anvendelsen af systemet gennem undersøgelser af karakterfordelinger inden for større geografiske områder, men også ved den enkelte skole, og det anbefales i tilknytning hertil, at der føres et "karakterbogholderi", således at bedømmelserne som helhed og for det enkelte fag kan underkastes en kontrol. Materialet fra sådanne undersøgelser giver en belysning af, hvorledes skalaen benyttes, samt af de enkelte fags karakterfordelinger og af opgavernes relative sværhed.

Under overvejelserne i forbindelse med revisionen af det hidtidige karaktersystem er udvalgene kommet til det resultat, at en 9-trins skala vil kunne opfylde de ovenfor anførte formål. En sådan skala er m.h.t. antallet af grader i det store og hele i overensstemmelse med den i praksis benyttede del af trinrigere karakterskalaer, og de enkelte grader vil efter udvalgenes opfattelse kunne defineres således, at man undgår "slør" eller "overlapning" mellem definitionen af nabograder. Hertil kommer, at en 9-trins skala må anses for bekvem at arbejde med, idet den naturligt kan opdeles i 3 hovedtrin, som hver for sig igen opdeles i 3 trin, og at den i og for sig ikke repræsenterer noget nyt, da den allerede har været benyttet inden for forskellige vurderingsområder.

Udvalgene er derfor enige om, at det hidtil - både ved fastsættelsen af enkeltkarakterer og ved hovedkarakterens ud-dragning af enkeltkaraktererne - benyttede karaktersystem erstattes af nedenstående skala, hvis enkelte trin udelukkende benævnes ved tal, og som tænkes anvendt i 8. hovedskoleklasse, 9. klasse, realafdelingen og gymnasieafdelingen:

14 - 12 - 10 - 9 - 8 - 7 - 6 - 3 - 0

Med hensyn til anvendelsen af skalaens enkelte trin kan følgende retningslinier gives:

- 14: Gives for den helt usædvanlige præstation
- 12: Er den almindelige topkarakter
- 10: Gives for den gode og meget tilfredsstillende præstation
- 9: Gives for den tilfredsstillende præstation
- 8: Gives for den nogenlunde tilfredsstillende præstation
- 7: Gives for den usikre, kun delvis tilfredsstillende præstation

- 6: Gives for den mangelfulde og ikke tilfredsstillende præstation
- 3: Gives for den meget mangelfulde og utilfredsstillende præstation
- 0: Gives for den helt uantagelige præstation

Det forudsættes, at yderkaraktererne 14 og 0 kun undtagelsesvis benyttes, og de resterende 7 trin bør anvendes således, at elever i løbet af skoleåret forholdsvis let kan rykke et trin op eller ned.

Elever, der ved realeksamen eller studentereksamen blandt samtlige årskarakterer og ikke overførte eksamenskarakterer har fået karakteren 0 to gange, kan under ingen omstændigheder bestå eksamen.

Til at bestå studentereksamen kræves en gennemsnitskvotient på mindst 7,5.

Ved realeksamen foretager skolen en sammentælling af karaktererne, for så vidt der skønnes at være tvivl m.h.t., om eleven har bestået eksamen. Afgørelsen af, hvorvidt eleven har bestået, træffes på grundlag af karakterernes sum. I hvert tilfælde udregnes den sum, der kræves, såvel for årskarakterernes som for eksamenskarakterernes vedkommende, ved, at man ganger antallet af fag, hvori eleven får karakterer, med 7,5.

På studentereksamensbeviserne indføres karakterernes gennemsnit.